

ВЗАЄМОДІЯ СІМ'Ї ТА ДОШКІЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-
ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ, СПРЯМОВАНОЇ
НА КОМПЛЕКСНИЙ РОЗВИТОК
ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Пангелова Наталія, Пангелов Борис

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»

DOI: 10.32540/2071-1476-2019-1-130

Annotation

Introduction and purpose of the study. The article is devoted to the issue of optimization of cooperation between the institution of pre-school education and the parents of children. Within our research, it was important to identify the attitude of parents to introducing into the educational process of the kindergarten an innovative program for the complex development of the child's personality in the process of physical education. **The hypothesis** of the study is that identifying the peculiarities of the relation of parents to the implementation of the physical culture and health work of the preschool institution of the proposed technology will determine the most effective forms of joint work with parents in order to promote the comprehensive harmonious development of the child's personality. **The purpose** of the study is to identify peculiarities of the parents' attitude towards the content and quality of physical culture and health work in pre-school establishments in order to determine the effective forms of interaction between parents and the preschool institution.

Materials and methods: analysis, generalization and systematization of data of scientific and methodological literature, sociological (questionnaires, surveys); methods of mathematical statistics.

The survey was attended by 257 parents of preschool children attending institutions of preschool education №9 "Sonechko" and number 10 "Lubavonka" town of Pereiaslav-Khmelnytsky, Kyiv region (2016/2017). As a toolkit, a questionnaire that was developed by us was used and in which respondents were offered a wide range of issues related to the process of physical education in a kindergarten. Results: the article deals with the peculiarities of the parents' attitude towards the innovative technology of physical culture and health work in the institution of preschool education, its content and organizational forms, depending on socio-demographic (sex, age) and social stratification factors (material security, education level). The obtained data testify to the dominance of positive evaluations of parents regarding the content and quality of the proposed technology, as well as the qualifications of caregivers. However, a significant number of parents (25%) failed to assess the aspects of physical culture and health work in pre-school establishments, since they do not know what it should be. This indicates an insufficient level of cooperation between parents and institutions of preschool education, which needs to intensify work in this direction.

Conclusions. The main forms of joint work with parents were the following: general parental meetings, questionnaires, discussions, round tables, seminars, consultation conversations, open-air days, family holidays and entertainment (compatible sports events, days of health, tourist-local studies trips).

Key words: preschoolers, parents, physical culture and health work, kindergarten.

Анотація

Вступ і мета дослідження. Стаття присвячена питанню оптимізації співпраці закладу дошкільної освіти і батьків дітей. У межах нашого дослідження важливим було виявлення ставлення батьків до впровадження

в освітній процес дитячого садка інноваційної програми комплексного розвитку особистості дитини в процесі фізичного виховання. **Гіпотеза** дослідження полягає у тому, що виявлення особливостей ставлення батьків до впровадження у фізкультурно-оздоровчу роботу дошкільного закладу запропонованої технології дозволить визначити найбільш ефективні форми сумісної роботи з батьками з метою сприяння всебічному гармонійному розвитку особистості дитини. **Мета** – виявити особливості ставлення батьків до змісту і якості фізкультурно-оздоровчої роботи у закладах дошкільної освіти для визначення ефективних форм взаємодії батьків і дошкільної установи.

Матеріал і методи: аналіз, узагальнення та систематизація даних науково-методичної літератури; соціологічні (анкетування, опитування); методи математичної статистики.

В анкетуванні взяли участь 257 батьків дітей дошкільного віку, які відвідують заклади дошкільної освіти № 9 «Сонечко» і № 10 «Любавонька» м. Переяслав-Хмельницького Київської області (2016-2017 рр). У якості інструментарію була використана анкета, яка була розроблена нами, і у якій респондентам пропонувалася широкий спектр питань, що стосувався їх ставлення до процесу фізичного виховання у дитячому садку.

Результати: у статті розглядаються особливості ставлення батьків до інноваційної технології фізкультурно-оздоровчої роботи у закладі дошкільної освіти, її змісту та організаційних форм залежно від соціально-демографічних (стать, вік) та соціально-стратифікаційних факторів (матеріальна забезпеченість, рівень освіти). Отримані дані свідчать про домінування позитивних оцінок батьків стосовно змісту та якості запропонованої технології, а також – кваліфікації вихователів. Однак, значна кількість батьків (25%) не змогли оцінити аспекти фізкультурно-оздоровчої роботи у закладі дошкільної освіти (ЗДО), оскільки не знають, якою вона повинна бути Це свідчить про недостатній рівень співпраці батьків і ЗДО, що потребує активізації роботи у цьому напрямі

Висновки. Основними формами сумісної роботи з батьками були такі: загальні батьківські збори, анкетування, дискусії, круглі столи, семінари, бесіди-консультації, дні відкритих дверей, родині свята і розваги (сумісні фізкультурні свята, дні здоров'я, туристсько-краєзнавчі подорожі).

Ключові слова: дошкільнята, батьки, фізкультурно-оздоровча робота, дитячий садок.

Аннотация

Введение и цель исследования. Статья посвящена вопросу оптимизации сотрудничества заведения дошкольного образования и родителей детей. В рамках нашего исследования важным было выявление отношения родителей к внедрению в образовательный процесс детского сада инновационной программы комплексного развития личности ребенка в процессе физического воспитания. Гипотеза исследования заключается в том, что определение отношения родителей к внедрению в физкультурно-оздоровительную работу дошкольного учреждения предлагаемой технологии позволит определить наиболее эффективные формы совместной работы с родителями с целью содействия всестороннему гармоничному развитию личности ребенка.

Цель – выявить особенности отношения родителей к содержанию и качеству физкультурно-оздоровительной работы в учреждениях дошкольного образования для определения эффективных форм взаимодействия родителей и дошкольного учреждения.

Материал и методы: анализ, обобщение и систематизация данных научно-методической литературы; социологические (анкетирование, опросы) методы математической статистики

В анкетировании приняли участие 257 родителей детей дошкольного возраста, посещающих заведения дошкольного образования № 9 «Солнышко» и № 10 «Любавонька» г. Переяслав-Хмельницкого Киевской области (2016-2017 рр). В качестве инструментария была использована анкета, разработанная нами, в которой респондентам предлагался широкий спектр вопросов, касающийся отношения к процессу физического воспитания в детском саду

Результаты: в статье рассматриваются особенности отношения родителей к инновационной технологии физкультурно-оздоровительной работы в учреждении дошкольного образования, ее содержания и организационных форм в зависимости от социально-демографических (пол, возраст) и социально-стратификационных факторов (материальная обеспеченность, уровень образования. Полученные данные свидетельствуют о доминировании положительных оценок родителей относительно содержания и качества предлагаемой технологии, а также - квалификации воспитателей. Однако, значительное количество родителей (25%) не смогли оценить аспект физкультурно-оздоровительной работы в ЗДО, поскольку не знают, какой она должна быть Это свидетельствует о недостаточном уровне сотрудничества родителей и ЗДО, что требует активизации работы в этом направлении

Выводы. Основными формами совместной работы с родителями были такие: общие родительские собрания, анкетирование, дискуссии, «круглые столы», семинары, беседы-консультации, дни открытых две-

рей, семейные праздники и развлечения (совместимые физкультурные праздники, дни здоровья, туристско-краеведческие путешествия).

Ключевые слова: дошкольники, родители, физкультурно-оздоровительная работа, детский сад.

Вступ.

Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) пріоритетним визначила родинне виховання, а суспільне дошкільне виховання є його доповненням («Освіта» Україна XXI століття, 1994). Тому дуже важливою є спільна робота дошкільного закладу із сім'єю.

Період дошкільного дитинства – найвідповідальніший етап фізичного і психосоціального розвитку. Саме у цьому віці психічні процеси стають опосередкованими, довільними, відбувається активне формування особистості дитини (Запорожець, Ельконін, 1965; Леонт'єв, 2009; Лісіна, 2009; Пангелова, 2017; Собкін, Веракса, Бухаленкова, 2017). У межах культурно-діяльнісного підходу у психології та педагогіці вважається, що навколишнє оточення відіграє вирішальне значення у розвитку дитини (Смірнова, 1999; Асмолов, 2011; Веракса, 2008; Карабанова, 2014). Ключове значення тут відіграють батьки, як такі значущі дорослі, котрі, згідно з висловлюваннями Л.С. Виготського (Виготський, 2003), виконують функцію культурного посередника, визначаючи зміст і характер соціальної ситуації розвитку. Поступово в процесі дорослішання з'являються інші значущі дорослі. («суспільні дорослі» – вихователі), з'являються особливі стосунки з однолітками, кардинально змінюється структура режиму дня та умов життя. Все це здійснює суттєвий вплив на розвиток дитини (Собкін, Марич, 2002; Леонт'єв, 2009; Собкін, Халутіна, 2018). Тому вибір дошкільного закладу є важливим фактором, який може суттєво вплинути на подальше життя дитини (Lazar, Darlington, Murray,

1982; Barnett, Hustedt, 2003; Burger, 2010).

Необхідно зазначити, що основним мотивом рішення батьків про вибір дошкільного закладу для дитини є прагнення її повноцінного розвитку, яке засновано на уявленні батьків про те, що саме у цьому дитячому садку буде забезпечена можливість особистісного зростання дитини, її успішна соціалізація і підготовка до школи (Собкін, Халутіна, 2017; Jalongo, Fennimore, 2004). У цьому зв'язку важливо враховувати сучасну тенденцію до диференціації освітніх закладів: у наш час у полі зору батьків знаходиться широкий спектр дошкільних закладів, які суттєво різняться між собою як за умовами утримання дітей, так і за змістом освітніх програм (Асмолов, 2013; Собкін, Халутіна, 2016; Yamamoto, 2012). При цьому, попри наявні можливості диференціації змісту освіти, на думку більшості батьків, відхилення від стандартної програми є небажаним параметром діяльності освітнього закладу (Собкін, Халутіна, 2017).

Особливого значення набуває питання ставлення батьків до змісту та якості освітнього процесу в дитячому садку (Собкін, Іванова, 2010; Рагозіннікова, 2012; Cascio, Schanzenbach, 2013; Slot, Leseman, 2015). Так, у зарубіжних і вітчизняних дослідженнях спеціальна увага приділяється виявленню тих об'єктивних показників, які впливають на якість освітнього процесу: кількість дітей в групі, професійний рівень вихователя; зміст освітньої програми, якість умов для повноцінного розвитку дитини у дошкільному закладі, увага до її потреб; орієнтація процесу навчання на

особистісний розвиток дитини та ін. (Cascio, Schanzenbach, 2013; Slot, Leseman, 2015; Jalongo, 2004). Попри на те, що вчені суттєво просунулися у виявленні різноманітних критеріїв, які визначають оцінку якості закладів дошкільної освіти, мало що відомо стосовно поглядів батьків на ці питання (Yamamoto, Li, 2012). Особливе значення це набуває у зв'язку з даними про різницю в уявленнях батьків про критерії якісної освіти в залежності віку впливу таких соціально-стратифікаційних факторів, як, наприклад, національність, рівень матеріальної забезпеченості, рівень освіти, повнота сім'ї та ін. (Lazar, Darlington, 1982; Yamamoto, 2012; Slot, Lezeman, 2015). Це свідчить про те, що ставлення до освітнього процесу – складний феномен, який потребує докладного вивчення. У цьому зв'язку необхідно зробити спеціальний акцент на важливості дослідження специфіки ставлення до освітнього процесу всіх його суб'єктів – педагогів, дітей їх батьків (Собкін, Іванова, 2011; Собкін, Халутіна, 2018; Yamamoto, Li, 2012).

У межах нашого дослідження важливим було виявлення ставлення батьків до впровадження в освітній процес закладів дошкільної освіти інноваційної програми комплексного розвитку особистості дитини в процесі фізичного виховання. Обґрунтування й розробка цієї програми було одним із завдань дисертаційної роботи автора (Пангелова, 2014).

Гіпотеза дослідження полягає у тому, що виявлення особливостей ставлення батьків до впровадження інноваційних технологій фізкультурно-оздоровчої роботи виховної спрямованості в освітній процес дошкільних закладів

Таблиця 1

Задоволеність батьків змістом, формою проведення фізкультурно-оздоровчих занять, кваліфікацією вихователя, %

Ступінь задоволеності	Зміст занять	Якість проведення занять	Професійна кваліфікація вихователя
Повністю задоволений (а)	66,9	68,9	88,9
Частково задоволений (а)	6,8	4,3	1,9
Не задоволений (а)	1,5	0,2	0
Не можу оцінити	21,7	26,6	9,4

дозволить визначити найбільш ефективні форми суспільної роботи з батьками з метою сприяння всебічному гармонійному розвитку особистості дитини.

Вищевикладене визначає мету статті – виявити особливості ставлення батьків до змісту і якості фізкультурно-оздоровчої роботи у закладах дошкільної освіти для визначення ефективних форм взаємодії батьків і дошкільної установи.

Матеріали і методи.

Методи дослідження: аналіз, узагальнення та систематизація даних науково-методичної літератури з проблематики дослідження; соціологічний метод (анкетування, опитування); методи математичної статистики.

Результати дослідження засновані на матеріалах анкетування 257 батьків дітей дошкільного віку, які відвідують заклади дошкільної освіти № 9 «Сонечко» і № 10 «Любовонька» м. Переяслав-Хмельницького Київської області.

У ході дослідження була використана розроблена нами анкета, в якій батькам пропонується широке коло питань стосовно: складу сім'ї, її матеріального забезпечення; місця роботи, освіти батьків, їх життєвих цінностей; особливостей стосунків з дітьми, ставлення до фізкультурно-оздоровчої діяльності дошкільного

закладу; особливостей взаємодії з педагогічним колективом дитячого садка; ставлення до інноваційної програми з фізичного виховання і т. ін.

Отриманий матеріал проведення анкетного опитування (2016-2017рр.) аналізувався стосовно впливу демографічних (стать дитини, стать батьків, їх вік) і соціально-стратифікаційних (освітній рівень батьків; матеріальне забезпечення, повнота і склад сім'ї) факторів.

Результати та дискусії.

Для виявлення ступеня задоволеності батьків різними аспектами фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільному закладі було застосоване анкетне опитування, яке включало такі запитання: «Чи задоволені Ви змістом фізкультурних занять у дитячому садку?»; «Чи задоволені Ви проведенням інших організаційних форм з фізичного виховання (фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі дня, активний відпочинок та ін.) у дошкільному закладі?»; «Чи задоволені Ви професійною кваліфікацією вихователя (інструктора з фізичного виховання)?». Відповідь на кожний з них передбачала вибір одного з чотирьох варіантів: повністю задоволений(а), мало задоволений(а), не задоволений(а), не можу оцінити. Запропоновані питання дозволяють оцінити ставлення батьків

до програми комплексного розвитку особистості дитини в процесі фізичного виховання, яка впроваджена у практику дошкільного закладу; так і ставлення до вихователя, який організовує освітній процес. Результати відповідей батьків наведені у таблиці 1.

Як видно з наведених у таблиці 1 даних, більшість з опитаних батьків високо оцінюють як зміст, так і якість роботи з фізичного виховання у дитячому садку. При цьому лише незначна кількість батьків відмічає, що вони «мало задоволені», або «не задоволені» цими аспектами діяльності закладу дошкільної освіти (ЗДО). Водночас з цим, необхідно відзначити, що кожен четвертий з опитаних батьків відмітив, що «погано уявляє, як проходить заняття, тому не може оцінити їх». Іншими словами, вибір такої відповіді фіксує відчуженість батьків від процесу виховання в дитячому садку. Частка їх є досить великою. У цьому зв'язку підвищення ступеня участі батьків в освітньому процесі дошкільного закладу, слід розглядати як суттєву соціально-педагогічну проблему.

Важливо відмітити і суттєві відмінності у ступені задоволеності батьків змістом та організацією процесу фізичного виховання у ЗДО на відміну від оцінки професійної кваліфікації вихователя. Так, з таблиці 1 видно, що батьки значно частіше схильні позитивно оцінювати професійну кваліфікацію вихователя (88,7%) у порівнянні з позитивною оцінкою змісту (66,9%) та якістю проведення фізкультурно-оздоровчих занять (68,9%). Необхідно відмітити і той факт, що при оцінці професійної кваліфікації вихователя (інструктора), лише кожен десятий з батьків (9,4%) відмітив, що він «не може оцінити її, тому що не знає, якою вона повинна бути». Це є значно нижчим у порівнянні з результатами вибору цього варіанту відповіді при

Таблиця 2

План роботи консультативного пункту для батьків

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відповідальні
1.	Вплив біологічних і соціальних факторів на розвиток дитини: а) спадковість; б) середовище; в) активність дитини; г) виховання в сім'ї	Вересень	Медпрацівник
2.	Розвиток психологічних процесів у дитини: а) увага; б) мислення; в) мовлення; г) сприймання; д) пам'ять; е) уява	Жовтень	Психолог
3.	Що необхідно знати про свою дитину: а) чи розумно ми любимо свою дитину; б) як вивчати дитину; в) корисні та шкідливі звички дитини; г) становлення гармонійних взаємин	Листопад	Методист, психолог
4.	Організація життя дитини: а) нервово-психічний розвиток дітей дошкільного віку; б) принципи організації режиму рухової активності дітей 4-6 років; в) гігієна дітей дошкільного віку	Грудень	Методист, ін- структор фізич- ної культури, медпрацівник
5.	Турбота батьків про здоров'я дитини: а) культурно-гігієнічні навички в сім'ї; б) значення та методичні засади організаційних форм роботи з фізичного виховання у дошкільних навчальних закладах; в) основи організації і проведення ранкової гігієнічної гімнастики, рухливих ігор і розваг з дітьми у домашніх умовах; г) абетка здоров'я; д) основи валеологічних знань дитини	Січень	Вихователі, інструктор фі- зичної культури
6.	Організація харчування дитини на різних вікових етапах: а) культура та гігієна харчування вдома; б) система харчування в домашніх умовах і в дитячому садку; в) якість продуктів харчування, їх збереження та використання; г) сезонні особливості харчування дитини	Лютий	Медпрацівник
7.	Гра-модель життя дитини: а) значення ігрової і рухової діяльності для формування морально-емоційної сфери дитини; б) іграшка-супутник дитини; в) коли і чим гратися дитині; г) як необхідно поводитись під час гри з іншими дітьми	Березень	Вихователь
8.	Про це повинні знати діти і пам'ятати батьки! Попередження дитячого травматизму на вулиці та вдома	Квітень	Вихователь
9.	Правила поведінки з незнайомими предметами і невідомими людьми	Травень	Вихователь

оцінці змісту та якості освітнього процесу з фізичного виховання. Таке співставлення дозволяє говорити про те, що сучасні батьки

дітей-дошкільнят оцінюють професійну кваліфікацію педагога не тільки на основі власних знань про зміст та організацію занять,

а спираються, в першу чергу, на досвід і результати спілкування з ним, відгуки дитини та ін.

Спеціально проведений аналіз

впливу соціально-демографічних і соціально-стратифікаційних факторів на відповіді батьків щодо рівня їх задоволеності освітнім процесом з фізичного виховання дозволив виявити дві важливі тенденції.

По-перше, недостатньо забезпечені батьки, порівняно із середньозабезпеченими, набагато частіше відмічають, що вони «погано уявляють, як відбуваються заняття і тому не можуть їх оцінити» (50,0%) і 24,3% відповідно). На наш погляд, оцінка якості проведення занять з фізичної культури багато у чому може бути пояснена можливістю бути присутнім на них, спостерігати за реалізацією освітнього процесу. Таким чином, отриманий результат опосередковано свідчить про те, що представники менш забезпечених груп рідше мають можливість бути присутніми на заняттях, що не дозволяє їм оцінити їх якість. У той же час, більш забезпечені батьки мають можливість частіше спостерігати за освітнім процесом. Можливо, що виявлені відмінності можуть пояснюватися не тільки різними ресурсами вільного часу, яке приділяється дитині, але й мотиваційними факторам.

У цілому отримані результати свідчать, що з підвищенням рівня матеріальної забезпеченості підвищується рівень задоволеності батьків як змістом, так і якістю проведення занять. При цьому з підвищенням рівня матеріальної забезпеченості зростає і рівень поінформаності батьків про впровадження інноваційної програми комплексного розвитку особистості дитини в процесі фізичного виховання, формах її реалізації.

По-друге, вплив соціально-стратифікаційних факторів виявився і в оцінці рівня професійної кваліфікації вихователя. При цьому істотний вплив здійснює не стільки матеріальне забезпечення або рівень освіти, а переважно соціально-рольова позиція дорослого у структурі сім'ї – батьківська

або материнська. Так, батьки, у порівнянні з матерями, частіше відмічають, що вони «не можуть оцінити професійну кваліфікацію вихователя, тому що не знають, якою вона повинна бути» – 12,6% і 6,9% відповідно. На наш погляд, це свідчить про традиційний розподіл статево-рольових функцій по вихованню дитини у сім'ї. Мати не тільки у суттєво більшому ступені взаємодіє з дитиною, але й із дошкільним закладом: відводить дитину до садка, спілкується з вихователями, намагається бути присутньою на заняттях, святах і т. ін.

Отже, узагальнюючи результати дослідження щодо співпраці закладу дошкільної освіти з батьками дітей необхідно зазначити, що ефективність впровадження в практику інноваційної технології комплексного розвитку особистісних якостей в процесі фізичного виховання потребує оновлення стратегії й тактики взаємодії педагогів з батьками, зміни її векторів та акцентів. Нами були запропоновані наступні підходи для підвищення ефективності взаємодії ЗДО і батьків (Пангелова, 2011).

У роботі дошкільного закладу із сім'єю відбувалась реалізація таких завдань:

- формування у батьків правильного розуміння мети комплексного розвитку особистості дитини в процесі фізичного виховання;
- поширення знань з різних напрямів педагогічної діяльності;
- вивчення позитивного досвіду сімейного виховання, поширення його серед батьків, використання його в діяльності дошкільного закладу;
- спільна практична діяльність педагогів ЗДО і батьків щодо забезпечення всебічного розвитку особистості дітей.

Для того, щоб успішно реалізовувати ці завдання, необхідно було ознайомитись зі складом сім'ї, з умовами виховання дитини. Інформація про родину нако-

пичується і поповнюється протягом усього періоду перебування дитини в дошкільному закладі. Педагогам дошкільного закладу необхідно мати таку інформацію про умови виховання дитини в сім'ї:

- склад сім'ї;
- матеріальне забезпечення;
- наявність інформації про інших дітей;
- місця роботи батьків;
- характер стосунків у сім'ї;
- форми спілкування з дитиною;
- рівень загальної культури в сім'ї;
- проведення вільного часу дитиною;
- дотримання режиму дня;
- допомога дитини у домашніх справах;
- участь батьків у проведенні корекційної роботи з дитиною;
- характер труднощів, що знають батьки під час виховання дитини.

Ми застосовували такі форми спільної роботи з батьками

- загальні батьківські збори;
- анкетування;
- дискусії;
- «круглі столи»;
- семінари;
- бесіди-консультації;
- конференції;
- папки-пересувки;
- скриньки довіри;
- дні відкритих дверей;
- родинні свята і розваги (спільні фізкультурні дозвілля, свята, дні здоров'я, туристсько-краєзнавчі подорожі).

Співпраця дошкільного закладу із сім'єю здійснюється у різних формах та в їх поєднанні, за активної участі в них всіх членів сім'ї та колективу дошкільного закладу. Для цього був створений консультативний пункт для батьків, який працює за планом (табл. 2), що складений на основі анкетування батьків.

Організація і проведення таких форм роботи із сім'єю, як загальні батьківські збори, дискусії,

«круглі столи», семінари-практикуми, бесіди-консультації, конференції проводяться з метою озброєння батьків знаннями з проблеми формування гармонійно розвинутої особистості дошкільника, організації сімейного побуту для виховання здорової, фізично досконалої дитини, залучення батьків до спільної діяльності сім'ї і дошкільного навчального закладу в організації заходів фізкультурно-оздоровчої спрямованості. Був розроблений орієнтовний зміст документів планування вищевикладених форм роботи з батьками (Пангелова, 2014).

Дні відкритих дверей проводяться з метою ознайомлення батьків з організаційно-методичним рівнем проведення фізкультурно-оздоровчих занять. Основна мета родинних свят і розваг це – формування мотивації дітей і батьків до занять фізичною культурою, ведення здорового способу життя.

Основними завданнями спільної рухово-ігрової діяльності батьків і дітей в процесі занять фізичними вправами ми визначили такі:

- сприяння вербальному і невербальному спілкуванню дітей і батьків;
- формування гармонійних стосунків між дітьми і батьками, зміна образу дитини в уявленні

батьків;

- збагачення рухового досвіду дітей і розвиток психофізичних якостей;
- розвиток пізнавальних здібностей і мовлення дітей;
- формування позитивних моральних якостей дітей;
- формування у батьків практичних умінь і навичок у сфері фізичного виховання дітей;
- підвищення педагогічної і психологічної культури батьків;
- розвиток у дітей та батьків творчості у рухах.

На спільних з батьками заняттях використовувались такі прийоми, як: гімнастика удвох, рухливі ігри та ігрові вправи, самомасаж і масаж, пальчикова гімнастика, вправи для розслаблення м'язів формування правильної постави і профілактики плоскостопості, психотренінг, арт-терапія. Нами були розроблені орієнтовні конспекти спортивно-масових заходів з вихованнями і батьками (Пангелова, 2014).

Висновки

Отже, ефективність реалізації концепції формування гармонійної розвинутої особистості дитини в процесі фізичного виховання у напрямі роботи «сім'я-дошкільний заклад», багато у чому залежить від оптимальної співпраці родини і педагогічного колективу закладу дошкільної освіти.

Для визначення напрямів цієї співпраці нами було проведено анкетне опитування щодо ставлення батьків до запропонованих інноваційних підходів комплексного формування особистості дитини в процесі фізичного виховання. Результати аналізу проведеного соціологічного опитування дозволили зробити висновки про необхідність підвищення ефективності взаємодії роботи педагогів ЗДО та батьків, більш широкого залучення родини до фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми у дитячому садку.

Основними формами спільної роботи з батьками були такі: загальні батьківські збори, анкетування, дискусії, «круглі столи», семінари, бесіди-консультації, дні відкритих дверей, родинні свята і розваги (спільні фізкультурні дозвілля, свята, дні здоров'я, туристсько-краєзнавчі подорожі).

Дослідження виконання в контексті держбюджетної теми «Історичні та організаційно-методичні засади формування гендерного підходу у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді» (№ державної реєстрації 0117U002386) зведеного плану НДР Міністерства освіти і науки України на 2016-2020рр.

Конфлікт інтересів.

Автор заявляє, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Література

1. Асмолов А.Г. Образование – это проектирование будущего. Образовательная политика. 2011 № 4. С.2.
2. Асмолов А.Г. Вариативное образование в изменяющемся мире: социокультурная перспектива. Образование и наука. 2013. № 8. С. 3-13.
3. Веракса А.Н., Веракса Н.Е. Социальная ситуация развития в дошкольном детстве. Современное дошкольное образование. Теория и практика. 2008. № 1. С. 12-20.
4. Карабанова О.А. Социальная ситуация развития как преодоление дихотомии «личность-среда». Психологические исследования: электронный

References

1. Asmolov A.G. Obrazovanie - eto proektirovanie budushego [Education is the projection of the future]. Educational politics. 2011. #4. P.2 [in Russian].
2. Asmolov A.G. Variativnoe obrazovanie v izmenyayushchemsya mire: sotsiokulturnaya perspektiva [Variative education in a changeable world: social and cultural perspective]. Education and science. 2013. #8. P.3-13 [in Russian].
3. Veraksa A.N., Veraksa N.Ye. Sotsialnaya situatsiya razvitiya v doskolnom detstve [Social situation of the development in a pre-school childhood]. Modern pre-school education. Theory and practice.

- научный журнал. 2014. Т.7. № 36. С. 10-25.
5. Леонтьев А.Н. Психологические основы развития и обучение ребёнка. М.: Смысл, 2009. 426 с.
 6. Лисина М.И. Формирование личности ребёнка в общении. СПб.: Питер, 2009. 318с.
 7. Пангелова Н.Е. Гармонизация отношений между родителями и детьми средствами физической культуры. «Sportul Olimpic si sporul toti», congres si intern: materialele Congresului si Intern. Ch.: USEFS, 2011. P.561-563.
 8. Пангелова Н.Є. Теоретико-методичні засади формування гармонійно розвиненої особистості дитини дошкільного віку в процесі фізичного виховання: дисерт. ... доктора наук з фізичного виховання і спорту: 24.00.02. Переяслав-Хмельницький, 2014. 445 с.
 9. Пангелова Н.Є. Сутність поняття «гармонійно розвинена особистість дитини дошкільного віку»: та фізичні компоненти. Спортивний вісник. Придніпров'я. 2017. № 2-3. С. 119-124.
 10. Психология личности и деятельности дошкольника. Под ред. А.В. Запорожца, Д.Б. Эльконина. М.: Педагогика, 1965. 295 с.
 11. Рагозинникова Л.Н. Оценка качества образования глазами обучающихся, родителей и педагогов. Инновационные проекты и программы в образовании. 2012. № 1. С. 69-75.
 12. Смирнова Е.О. Влияние форм общения со взрослыми на эффективность обучения дошкольников. Вопросы психологии. 1980. № 5 С. 105-111.
 13. Собкин В.С., Веракса А.Н., Бухаленкова Д.А. Роль социально-демографических факторов и родительской позиции в развитии ребёнка-дошкольника. Психологическая наука и образование. 2017. № 2 С. 5-16.
 14. Собкин В.С., Иванова А.И. От воспитания в детском саду к школьному образованию: мнение родителей. Национальный психологический журнал. 2011 № 1(5). С. 111-118.
 15. Собкин В.С., Марич Е.М. Ценностные ориентации родителей дошкольников. Вопросы психологии. 2002. № 6. С. 3-14.
 16. Собкин В.С., Халутина Ю.А. Ценностно-целевые установки родителей по воспитанию детей старшего дошкольного возраста и их связь со стилями воспитания. Современное дошкольное образование. Теория и практика. 2017. № 7 (79). С. 4-17.
 17. Собкин В.С., Халутина Ю.А. Отношение родителей детей дошкольного возраста к образовательному процессу в детском саду: удовлетворенность, оценка качества и эффективность обучения. Современное дошкольное образование. Теория и практика. 2018. № 1(83). С. 6-18.
 18. Associations between structural quality aspects and 2008. #1. P.12-20 [in Russian].
 4. Karabanova O.A. Sotsialnaya situatsiya razvitiya kak preodolenie dihotomii «lichnost - sreda» [Social situation of the development as overcoming the dichotomy “personality-environment”]. Psychological researching: electronic scientific journal. 2014. Vol. 7. #36. P.10-25 [in Russian].
 5. Leontiev A.N. Psihologicheskie osnovyi razvitiya i obucheniya rebenka [Psychological foundations of the child's development and education]. Moscow: Smysl, 2009. 426 [in Russian].
 6. Lisina M.I. Formirovanie lichnosti rebenka v obshchenii [The forming of a child's personality during communication]. Saint-Petersburg, 2009. 318 [in Russian].
 7. Panhelova N.Ye. Garmonizatsiya otnosheniy mezhduroditelyami i detmi sredstvami fizicheskoy kulturyi [Harmonization of relations between parents and children by means of physical culture]. “Sportul Olimpic si sportul toti”, congres si intern: materialele Congresului si Intern. Ch.: USEFS, 2011. P.561-563 [in Russian].
 8. Panhelova N. Ye. Teoretyko-metodychni zasady formuvannya harmoniino rozvynenoї osobystosti dytyny doshkilnoho viku v protsesi fizychnoho vykhovannya: dysertatsiia doktora nauk z fizychnoho vykhovannya i sportu. 24.00.02 [Theoretical and methodical principles of forming a harmoniously developed personality of a child of preschool age in the process of physical education. Doctor's thesis]. Pereiaslav-Khmelnyskyi, 2014. 445 [in Ukrainian].
 9. Panhelova N.Ye. Sutnist poniattia «harmoniino-rozvynena osobystist dytyny doshkilnoho viku»: dukhovni ta fizychni komponenty [The essence of the concept of «harmoniously developed personality of a child of preschool age»: spiritual and physical components]. Sport journal of Prydniprov'ia. 2017. #2-2. P.119-124 [in Ukrainian].
 10. Psihologiya lichnosti i deyatelnosti doshkolnika [Psychology of personality and activities of a preschooler]. Ed. By A.V. Zaporozhets, D.B. Elkonin. Moscow: Pedagogika, 1965. 295 [in Russian].
 11. Ragozinnikova L.N. Otsenka kachestva obrazovaniya glazami obuchayuschihsy, roditeley i pedagogov [Assessment of the quality of education through the eyes of students, parents and teachers]. Innovative projects and programs in education. 2012. #1. P.69-75 [in Russian].
 12. Smirnova Ye.O. Vliyanie formy obshcheniya so vzroslyimi na effektivnost obucheniya doshkolnikov [The influence of the form of communication with adults on the effectiveness of preschoolers learning]. The questions of psychology. 1980. #5. P.105-11 [in Russian].
 13. Sobkin V.S., Veraksa A.N., Bukhalenkova D.A.

- process quality in Dutch early child-hood education and care settings. Slot P.L., Leseman P.P.M., Verhagen J. *Early Childhood Research Quarterly*. 2015. Vol.33, P.64-76 [In English].
19. Barnett W.C., Hustedt J.T. *Preschool: The Most Important Grade*. Educational Leadership. 2003. Vol.60, #7, P.54-57 [In English].
 20. Blended Perspectives: A Global Vision for High-Quality Early Childhood Education. Jalongo M.R., Fennimore B.S., Pattnaik J. *Early Childhood Education Journal*. 2004. Vol.32, issue 3, P.143-154 [in English].
 21. Burger K. How does early childhood care and education affect cognitive development? An international review of the effects of early interventions for children from different social backgrounds. *Early Childhood Research Quarterly*. 2010. Vol.25, issue 2, P.140-165 [in Russian].
 22. Cascio E.U., Schanzenbach D.W. The impacts of expanding access to high-quality preschool education. *Brookings Papers on Economic Activity*. 2013, Vol.47 (2), p.127-178 [in English].
 23. Lasting Effects of Early Education: A Report from the Consortium for Longitudinal Studies. Lazar J., Darlington R., Murray H. *Monographs of the Society for Research in Child Development*. 1982. Vol.47, #2/3, P.131-151 [in English].
 24. Yamamoto Y., Li J. What makes a high-quality preschool? Similarities and differences between Chinese immigrant and European American parents views. *Early Childhood Research Quarterly*. 2012, Vol.27, issue 2, P.306-315 [in English].
 14. Sobkin V.S., Ivanova A.I. Ot vospitaniya v detskom sadu k shkolnomu obrazovaniiu: mnenie roditel'ey [From kindergarten education to school education: the opinion of parents]. *National Psychological Journal*. 2011. #1 (5). P.111-118 [in Russian].
 15. Sobkin V.S., Marich Ye.M. Tsenostnyie orientatsii roditel'ey doshkolnikov [Value orientations of parents of preschoolers]. *Psychology issues*. 2002. #6. P.3-14 [in Russian].
 16. Sobkin V.S., Khamutina Yu.A. Tsenostno-tselevyie ustanovki roditel'ey po vospitaniyu detey starshego doshkolnogo vozrasta i ih svyaz so stilyami vospitaniya [Parent-attitudes of parents for the upbringing of children of senior preschool age and their connection with parenting styles]. *Modern preschool education. Theory and practice*. 2017. #7 (79). P.4-17 [in Russian].
 17. Sobkin V.S., Khamutina Yu.A. Otnoshenie roditel'ey detey doshkolnogo vozrasta k obrazovatelnomu protsessu v detskom sadu: udovletvorennost, otsenka kachestva i effektivnosti obucheniya [Attitude of parents of preschool children to the educational process in kindergarten: satisfaction, assessment of the quality and effectiveness of education]. *Modern preschool education. Theory and practice*. 2018. #1(83). P.6-18 [in Russian].
 18. Associations between structural quality aspects and process quality in Dutch early child-hood education and care settings. Slot P.L., Leseman P.P.M., Verhagen J. *Early Childhood Research Quarterly*. 2015. Vol.33, P.64-76 [In English].
 19. Barnett W.C., Hustedt J.T. *Preschool: The Most Important Grade*. Educational Leadership. 2003. Vol.60, #7, P.54-57 [In English].
 20. Blended Perspectives: A Global Vision for High-Quality Early Childhood Education. Jalongo M. R., Fennimore B. S., Pattnaik J. *Early Childhood Education Journal*. 2004. Vol.32, issue 3, P.143-154 [in English].
 21. Burger K. How does early childhood care and education affect cognitive development? An international review of the effects of early interventions for children from different social backgrounds. *Early Childhood Research Quarterly*. 2010. Vol.25, issue 2, P.140-165 [in Russian].
 22. Cascio E.U., Schanzenbach D.W. The impacts of expanding access to high-quality preschool education. *Brookings Papers on Economic Activity*. 2013, Vol.47 (2), p.127-178 [in English].
 23. Lasting Effects of Early Education: A Report from

- the Consortium for Longitudinal Studies. Lazar J., Darlington R., Murray H. Monographs of the Society for Research in Child Development. 1982. Vol.47, #2/3, P.131-151 [in English].
24. Yamamoto Y., Li J. What makes a high-quality preschool? Similarities and differences between Chinese immigrant and European American parents views. Early Childhood Research Quarterly. 2012, Vol.27, issue 2, P.306-315 [in English].

Пангелова Наталія

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
Київська обл., м.Переяслава-Хмельницький, вул.Гагаріна, 33, Україна
e-mail: kafedra.tmfvis@ukr.net, тел. +38(09)9227234

Пангелов Борис

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
Київська обл., м.Переяслава-Хмельницький, вул.Гагаріна, 33, Україна
e-mail: kafedra.tmfvis@ukr.net, тел. +38(09)9227234